



Zbornik sudske prakse

Predmet C-186/16

**Ruxandra Paula Andriciuc i dr.
protiv
Banca Românească SA**

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Curtea de Apel Oradea)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zaštita potrošača – Direktiva 93/13/EEZ – Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima – Članak 3. stavak 1. i članak 4. stavak 2. – Ocjena nepoštenosti ugovornih odredbi – Ugovor o kreditu sklopljen u stranoj valuti – Tečajni rizik koji u potpunosti snosi potrošač – Znatnija neravnoteža u pravima i obvezama stranaka, proizašlima iz ugovora – Vrijeme u koje se mora ocijeniti neravnoteža – Doseg pojma odredbi koje su ‚jasno i razumljivo sastavljene‘ – Razina informiranja koju mora pružiti banka”

Sadržaj – Presuda Suda (drugo vijeće) od 20. rujna 2017.

1. *Zaštita potrošača – Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima – Direktiva 93/13 – Područje primjene – Isključenje ugovornih odredbi koje su odraz obaveznih zakonskih ili regulatornih odredaba – Provjera koja je na nacionalnom sudu*

(Direktiva Vijeća 93/13, čl. 1. st. 2.)

2. *Zaštita potrošača – Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima – Direktiva 93/13 – Područje primjene – Odredbe koje utvrđuju glavni predmet ugovora ili se odnose na cijenu ili naknadu i usluge ili robu koje treba isporučiti kao protučinidbu – Pojam – Odredba iz ugovora o zajmu u stranoj valuti sklopljenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača o kojoj se nije pojedinačno pregovarala i koja obvezuje potrošača da otplati spomenuti zajam u toj istoj valuti – Uključenost – Pretpostavke – Obveza ispunjavanja zahtjeva razumljivosti i transparentnosti*

(Direktiva Vijeća 93/13, čl. 4. st. 2.)

3. *Zaštita potrošača – Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima – Direktiva 93/13 – Područje primjene – Odredbe koje utvrđuju glavni predmet ugovora ili se odnose na cijenu ili naknadu i usluge ili robu koje treba isporučiti kao protučinidbu – Odredba iz ugovora o zajmu u stranoj valuti sklopljenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača o kojoj se nije pojedinačno pregovarala i koja obvezuje potrošača da otplati spomenuti zajam u toj istoj valuti – Uključenost – Pretpostavke – Obveza ispunjavanja zahtjeva razumljivosti i transparentnosti – Razina informiranja koja se zahtijeva – Doseg – Provjera koja je na nacionalnom sudu*

(Direktiva Vijeća 93/13, čl. 4. st. 2.)

4. *Zaštita potrošača – Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima – Direktiva 93/13 – Nepoštena odredba u smislu članka 3. – Znatna neravnoteža u pravima i obvezama stranaka koja proizlazi iz ugovora – Ocjena nacionalnog suda o postojanju spomenute neravnoteže u vrijeme sklapanja ugovora – Obveza uzimanja u obzir svih okolnosti za koje je prodavatelj robe ili pružatelj usluga znao u spomenuto vrijeme*

(Direktiva Vijeća 93/13, čl. 3. st. 1.)

1. Vidjeti tekst odluke.

(t. 27.-31.)

2. Članak 4. stavak 2. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima treba tumačiti na način da pojam „glavni predmet ugovora” u smislu te odredbe obuhvaća ugovornu odredbu, poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, sadržanu u ugovoru o zajmu u stranoj valuti, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo i u skladu s kojom se zajam mora vratiti u istoj stranoj valuti kao u onoj u kojoj je ugovor o zajmu sklopljen, s obzirom na to da se tom odredbom utvrđuje bitna obveza koja određuje taj ugovor. Slijedom toga, ta odredba ne može se smatrati nepoštenom ako je jasno i razumljivo sastavljena.

U tom pogledu treba napomenuti da se ugovorom o kreditu zajmodavac prije svega obvezuje staviti na raspolaganje zajmoprimcu određeni iznos novaca, a potomji se pak ponajprije obvezuje taj iznos vratiti, uglavnom s kamatama, u skladu predviđenim rasporedom plaćanja. Bitne obveze iz takvog ugovora odnose se dakle na novčani iznos koji se mora odrediti u odnosu na ugovorom utvrđenu valutu isplate i otplate. Prema tome, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točkama 46. i sljedećima svojeg mišljenja, činjenica da se kredit mora vratiti u određenoj valuti načelno je povezana sa samom naravi obveze dužnika, a ne s akcesornim načinom plaćanja, što je čini bitnim elementom ugovora o zajmu.

(t. 38., 41. i t. 1. izreke)

3. Članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da zahtjev prema kojem ugovorna odredba mora biti jasno i razumljivo sastavljena podrazumijeva da, u slučajevima ugovora o kreditu, financijske institucije moraju korisnicima kredita pružiti dovoljno informacija kako bi mogli donositi razborite i informirane odluke. U tom pogledu taj zahtjev znači da ugovornu odredbu prema kojoj se zajam mora vratiti u istoj valuti kao u onoj u kojoj je ugovor o zajmu sklopljen potrošač mora razumjeti na formalnoj i gramatičkoj razini, ali također u pogledu njezina konkretnog dosega, u smislu da prosječan potrošač, koji je uredno obaviješten i postupa s dužnom pažnjom i razboritošću, može ne samo znati za mogućnosti aprecijacije ili deprecijacije strane valute u kojoj je ugovor o zajmu sklopljen, već može i procijeniti potencijalno znatne ekonomske posljedice koje bi takva odredba mogla imati za njegove financijske obveze. Na nacionalnom sudu je da s tim u vezi izvrši potrebne provjere.

Stoga, kao što je to naveo nezavisni odvjetnik u točkama 66. i 67. svojeg mišljenja, s jedne strane, zajmoprimac mora biti jasno obaviješten o činjenici da se, sklapajući ugovor o zajmu u stranoj valuti, izlaže određenom tečajnom riziku koji će gospodarski teško moći snositi u slučaju pada vrijednosti valute u kojoj ostvaruje svoje dohodak. S druge strane, pružatelj usluga, u ovom slučaju kreditna institucija, mora izložiti moguće promjene deviznog tečaja i rizike svojstvene uzimanju zajma u stranoj valuti, osobito ako potrošač koji je zajmoprimac ne ostvaruje svoj dohodak u toj valuti. Slijedom navedenog, nacionalni sud mora provjeriti je li pružatelj usluga predmetnim potrošačima priopćio sve relevantne informacije koje im omogućuju da ocijene ekonomske posljedice ugovorne odredbe, poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, po njihove financijske obveze.

(t. 50., 51. i t. 2. izreke)

4. Članak 3. stavak 1. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da se nepoštenost ugovorne odredbe treba ocijeniti s obzirom na vrijeme sklapanja predmetnog ugovora, uzimajući u obzir sve okolnosti za koje je pružatelj usluga mogao znati u to vrijeme i koje su mogle utjecati na naknadno izvršenje spomenutog ugovora. Na sudu koji je uputio zahtjev je da procijeni, s obzirom na sve okolnosti glavnog postupka i uzimajući u obzir osobito stručnost i znanja pružatelja usluga, u ovom slučaju banke, u vezi s mogućim promjenama tečaja i rizicima svojstvenima sklapanju ugovora o zajmu u stranoj valuti, postojanje eventualne znatnije neravnoteže u smislu spomenute odredbe.

(t. 58. i t. 3. izreke)